

Становище

от доц. д-р Мария Андиркова,
НХА, катедра „Изкуствознание”

за присъждане на образователна и научна степен „доктор” на Пламен Терзиев за дисертационен труд на тема „Езически ритуални съдове в България. Форми, идейно съдържание, функции”

За един дисертационен труд най-важен е сполучливият избор на тема, която да е дисертабилна. Изследването на темата „Езически ритуални съдове в България. Форми, идейно съдържание, функции” съдържа голям изследователски заряд, който именно е провокирал интереса на докторанта. Избраната в случая тема е интересна и значима, но досега не е изследвана цялостно и задълбочено в професионалната българска изкуствоведска литература.

Дисертационният труд на Пламен Терзиев се състои от 207 страници авторски текст и 557 цветни илюстрации. Разработката има обичайната структура на дисертация - увод, три глави, заключение и накрая библиография.

Изложението започва с уместен увод за въвеждане в темата. Той отговаря на задължителните за всеки научен текст изисквания – в него точно се формулират целите и задачите на дисертационният труд. Тук ясно е очертано и полето на изследване, а именно – да бъде проучена формата, материала и идейното съдържание на известни езически ритуални съдове от владетелско-жречески гробове, храмов инвентар и ритуални сервиси в България и свързани с българското културно наследство, да се направи опит и да се разкрият функциите им във връзка с разпространени култови и обредни практики за утвърждаване на живота, преодоляване на смъртта и постигане на възкресението с почитане на божествената Триада.

Авторът на дисертацията си поставя и задачата да изследва и факта, че ритуалните съдове притежават универсални символни кодове, въпреки многообразието на форми и култови практики, в които са използвани.

В първа глава, озаглавена „Праисторически ритуални съдове” съвсем резонно авторът започва изложението с разглеждане на най-старите примери на ритуални съдове в българските земи, които датират от епохата на късния неолит. Интересен е примерът с групата ритуални глинени фигурки от халколитната селищна могила при „Овчарово”.

Втората глава е посветена на тракийските ритуални сервизи. Съвсем закономерно тук авторът не пропуска да анализира отделните части на вълчитрънския златен ритуален сервиз, известните съкровища от Летница и Луковит, рогозенското съкровище и разбира се най-известното съкровище от този период – панагюрското. Те също са анализирани в контекста на древни текстове и от текстове от древногръцката митология.

Третата глава е озаглавена „Прабългарски ритуални съдове”. В нея докторантът професионално описва множество предмети, свързани с българските земи открити на територията на днешна Украйна, Румъния, Албания и др.

В заключението авторът прави кратък преглед на своето изложение, накратко обобщава всички аспекти на разглеждания проблем, до които достига.

Библиографията се състои от внушителен брой издания - трудове и статии на автори, открити в периодичният печат от последните години и от интернет източници. Авторът е използвал постиженията на сериозни автори. Тук не са пропуснати и най-съвременните изследвания, посветени на анализирания проблематика, колкото и малко да са те.

Всяка глава е много добре илюстрирана, изображенията в представеният албум правят текста още по-убедителен.

Представеният автореферат отразява вярно съдържанието на изследването. Докторантът има и необходимите публикации, изискващи се за допускане до защита.

Придобитата информация е поднесена аналитично и оценъчно, а за да стане достъпна и за по-широк кръг читатели е използван език без насищане със специализирана терминология. Изложението е добре структурирано. Общото впечатление е, че авторът се е справил убедително с поставената задача. Разработката показва изследователски умения. Текстът е написан професионално, спазени са необходимите изисквания за написването на дисертационен труд. Изложението се отличава с яснота и последователност, вижда се способността да се усвоят и анализират в контекст художествените факти с позоваване на изявени специалисти, цитирани в изложението. Забелязва се откритият баланс между овладяването на фактологичния материал и неговото осмисляне. Не на последно място трябва да се изтъкне и искрения интерес на авторът към избраната тема.

Дисертационният труд на Пламен Терзиев носи всички белези на сериозно научно изследване.

Всичко това ми дава основание убедено да препоръчам на колегите от уважаваното Научно жури да присъди на Пламен Терзиев образователната и научна степен „доктор” в научно направление 8.2. Изкуствознание и изобразително изкуство.

18. 10. 2024 г.

/доц. д-р Мария Андиркова/